

פתח דבר

גם הפעם אודה את ה' על שהנחני בדרך אמת. והנה על אף מכשולים וסבות שהזמן גרמא, עומד אני בשערי הכרך הרביעי של "מסורה ליוסף".

בקובץ הנוכחי מוגשים מאמרים מפרי עטם של מלומדים מכל תחומי הדעת, רבנים, חוקרים ואנשי אקדמיה, וכן כותבים שאינם נושאים בתואר כזה או אחר, כאשר הכלל העומד הוא דברי הרמב"ם: "וקבל האמת ממי שאמר".¹

שילוב זה מבטא היטב את משנת הרמב"ם אשר שני עולמות אלו התורה והחכמה, היו לאחדים בידי. דמות הפילוסוף החוקר והמתבונן, ודמות הפוסק הגדול השקוע בעומקה של הלכה, וחורץ משפט למקטון ועד גדול. עולמות אלו שלובים והדוקים ואינם ניתנים להפרדה ולפיצול.

מזיגה מופלאה זו היתה גם מנת חלקו של הר"י קאפח. בצד גאונותו בתחום ההלכה והפסיקה, לא עצם עין מעושר החכמה הצפון בתחום המחשבה וההגות. ולא רק בתחום הרוח כי אם גם בתחום מדעי הטבע לא משה ידו,² כי לשיטתו בעקבות הרמב"ם,³ ובעקבות חכמי המשנה והתלמוד: "מצוה מן התורה ללמוד את המדעים הללו". התורה והחכמה היו שלובים ושזורים בו כגחלת הקשורה בשלהבת, ובכך התייחד מגדולי תורה אחרים שלא ראו כמוהו את חשיבות רכישת הידע כמקור לפסיקה הלכתית אמיתית.⁴

¹ הקדמת הרמב"ם למסכת אבות.

² ולכן עסק גם בלוגיקה, מתמטיקה, פיסיקה, אסטרונומיה, בוטניקה, זיאולוגיה ועוד. ראה: לימודי חול במשנת הרמב"ם, **כתבים ב** (עורך: י' טובי), ירושלים תשמ"ט. עמ' 587-596.

³ ראה למשל באגרתו לתלמידו ר"י בן יהודה בפתיחה למורה הנבוכים: "ואמרתי ושמא תשוקתו גדולה מהשגתו. וכאשר הסדרת לפני מה שכבר למדת ממדעי **התכונה**, ומה שכבר ידעת מן **המדעים דברים ההכרחיים להיות מצע לפניהם**, הוספתי בך אהבה...וכאשר הסדרת לפני מה שכבר למדת **ממלאכת ההגיון**... (אז, ורק אז) ראיתך ראוי לגלות לך **סודות ספרי הנבואה, עד שתדע מהם מה שראוי שידעוהו השלמים**". מו"נ, ח"א פל"ד ועוד.

⁴ ראה בהרחבה ז' עמר, על עקרונות אחדים בשיטתו של הרב יוסף קאפח בזיהוי צמחים וענייני ריאליה, בתוך: **ספר זכרון לרב יוסף בן דוד קאפח**, (עורכים: ז' עמר וח' סרי) רמת גן תשס"א, עמ' 68-73.

תקוותי, כי שילוב זה יתרום להפריית המחשבה ההדדית ויעודד כותבים הנמנים על עולמות שזורים אלו לחלוק מחכמתם ותורתם בקבצים הבאים של "מסורה ליוסף". אודה ולא אבוש, לא שיערתי שאעמוד מאחורי ארבעה כרכים,⁵ היות ולפי הנסיון, דרכם של כתבי עת וגליונות שונים, בתחילה מקבלים עידוד ותמיכה, אך ברבות הימים ההתלהבות דועכת, המקורות מצטמצמים, ואין המשך. על לאה נאמר אחר לידת בנה הרביעי – יהודה: "ותעמוד מלדת" (בראשית כט לה) אשא תפילה לחונן הדעת שלא אעצר כאן ואמשיך הלאה בעשייה והתמדה למען הפצת תורת משה הרב, ומשה המורה.

שלמי תודה

כאן המקום להודות בראש ובראשונה לכה"ר **רצון ערוסי** שליט"א, רבה של קרית אונו וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל, העומד בראש "מכון מש"ה" אשר שם לו למטרה חשובה את הפצת משנת הרמב"ם, יהא ה' עמו בכל עת. לא אחסוך טובה מאנשי המכון, מר **דניאל בשארי** יו"ר המכון, שתומך ומניע בתמידות אין קץ, מר **שלום אשואל** העושה ימים ולילות למען המטרה, לשם שמים בלבד וללא רווח, רופא כל בשר יסייעו ברפואת הגוף והנפש. והגב' **ורד בדיחי** מנב"ת. טובה מרובה אני מחזיק לידדי **אברהם חמדי** הפועל רבות למען קיומם של ימי עיון, הרצאות והפצת כתבי הר"י קאפח, תהא משכורתו שלמה מאת ה' וכל אשר יעשה יצליח.

תודה מיוחדת לחברי המערכת הרב **צפניה ערוסי** והרב **ליאור חמדי** הי"ו. תודתי נתונה גם לד"ר **אורי מלמד**, מר **ירון סרי**, ומר **אליהו נגר** על העצות הטובות והמועילות, וכן למר **אביעד רצהבי** שסייע רבות להוצאת קובץ זה. ובחתימת הדברים תודתי מעומק הלב נתונה להורי **משה ואביגיל** הי"ו.

יוסף ב"ר משה פרחי הלוי הי"ו.

⁵ ובמיוחד, שמלכתחילה לא היתה מטרה כלל להוצאת כתב עת. וכפי שכתבתי בפתח דבר לקובץ ב, עמ' 4.